

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/2328
G.K. 82
7/2331
G.K. 82

SÜRELİDİR

Sayı : 30824082/610- 2468
Konu : Yazılı Soru Önergeleri.

02/2016
02 Mayıs 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04/03/2016 tarihli ve 43452547-120.07-22874 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekilleri Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Gülay YEDEKÇİ'nin, atık kağıt alımı yapan firmalarla ilgili yönetmelik ve uygulaması ile kağıt toplayıcılara ceza verilmesini öngören düzenlemeler hakkında, Bakanlığımıza yöneltmiş oldukları 7/2328 ve 7/2331 Esas sayılı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, konulara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma Güldemet SARI
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (2 Adet, 5 Sayfa)

7/2328
G.C.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET BEKAROĞLU'NUN
TBMM 7/2328 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Bakanlığınız geçtiğimiz günlerde atık kâğıt alımı yapan firmalara yaptığı tebligatla 2005 yılında Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde yapılan değişiklik hatırlatılarak kayıt altında olmayan sokak toplayıcılarından kâğıt alan işyerlerine 140 bin TL para cezası verileceğini bildirmiştir. Katı atık toplayanların sayısının artması, hijyen kuralına uyulmaması, hastalık bulaşma riski, güvenlik zafiyeti gibi gerekçelerden söz ediliyor ama Yönetmeliğin yayınlanmasından 11 yıl sonra böyle bir uygulamaya gidilmesinin esas nedenini sektörde oluşan milyarlarca liralık rantın paylaşılması olduğu açık.

Nitekim Bakanlığın bu tebligatından sonra alım yapan firmaların bir kısmı alımları durdurdu. Bazı firmalar ise bu tebligatı fırsata çevirmiş; önceden kilosuna 25 kuruş verdikleri kâğıdı şimdi 15 kuruşa almaya başlamışlardır. Türkiye'de halen iş kolu olarak görülmeyen kâğıt toplama işçiliği, bir çok firmanın ve belediyelerin de dahil olduğu geri dönüşüm sektörünün içerisinde önemli bir yer tutuyor. Başta İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde de olmak üzere yaklaşık 500 bin kâğıt işçisi topladığı atık kâğıtları atık toplama tesislerine satarak geçimini sürdürüyor.

Elbette bu işin kayıtlara alınması, kontrol edilmesi gerekir ama bu karar verilirken bu insanlara danışılması gerekirdi. Görünen o ki, yine büyüklerin, birkaç büyük firmanın ve bazı belediyelerin isteklerine uyularak yüz binlerce insan geçimlerinden mahrum edilmektedir. Oysa bu insanlar, bu işle sadece geçimlerini sağlamıyorlar, aynı zamanda şehirlerin temizlenmesine katılıyor, kâğıt toplama işi yapan büyük firmaların uğramadığı sokak aralarım bile dolaşarak, hiçbir atığın heba olmasına izin vermeyerek, ülke ekonomisine de büyük bir katkı sağlıyorlar.

Hiç kimse kışın dondurucu soğukunda, yazın yakıcı sıcaklığında, yağmurda çamurda çöp karıştırarak hayatını devam ettirmek zorunda kalmak istemez. Bu insanların bu işi yapmak zorunda kalmalarının baş sorumluları elbette bu ülkeyi yönetenlerdir. Bu insanlar niçin kentlere göç ettiler, kentlerde hangi koşullarda yaşıyorlar, hangi koşullarda çalışıyorlar, ne kadarının sosyal güvencesi var, niçin başka alanlarda iş bulamıyorlar? Bütün bu soruların cevabını verecek olan hükümetin; yönetmelikler çıkararak, yasaklar, cezalar koyarak bu insanları yok sayması anlaşılır gibi değil.

Bu bağlamda;

1) Uygulamaya esas olan yönetmelik değişikliği 5 Nisan 2005 'te resmi gazetede yayınlamıştır. Niçin bu uygulama şimdi, 11 yıl sonra yapılmaktadır?

2) Türkiye'de kâğıt toplayarak geçimini sağlayan kaç insan vardır?

3) Bu insanların konut, eğitim, sağlık, sosyal güvenlikleri konularında bir çalışma yapılmış mıdır? Atık kâğıt işçilerinin yaşam şartlarını iyileştirecek, onların sosyal güvenliklerini garanti altına alacak düzenlemeler yapacak mısınız?

4) Türkiye'de katı atıkların toplanması ve değerlendirilmesi konusunda kaç firma faaliyet göstermektedir? Bu firmaların "atık kâğıt işçilerini sisteme entegre edip kurtaralım" beyanları gerçeği yansıtıyor mu? Bu konuda ilgili makamlara nasıl bir proje sundular, eğer bu yönetmelik bu şekilde devam ederse kaç işçi çalıştıracaklarını vaat ediyorlar?

5) Türkiye'de yılda ne kadar katı atık/kâğıt toplanmaktadır? Toplanamayan, değerlendirilemeyen potansiyel ne kadardır? Kâğıt toplama işinin ekonomik değeri nedir; kaç TL'lik bir piyasa söz konusudur?

6) Mevcut Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Kâğıt toplayan insanların durumunu da göz önüne alacak yeni bir düzenleme yapma planınız var mı?

7) Bu düzenlemeler yapılırken, en son firmalara yapılan tebligattan önce kâğıt toplayan insanlarla görüşüldü mü? Bu insanların yeni uygulamadan nasıl etkilenecekleri, uygulamadan sonra durumlarının ne olacağı hesaplandı mı? Hükümetinizin bu insanlarla ilgili herhangi bir çalışması var mı? Sokakta günlük yaşayıp ayakta durmaya çalışan yüzbinlerce insan var. Bu uygulama ile işleri ellerinden giderse, bu iş bütünüyle lisanslı firmaların eline geçerse bu insanlar ne iş yapacaklar, hayata nasıl tutunacaklar? Bu insanları işsiz kalmasından kaynaklanacak, asayiş dahil, doğacak sorunların toplumsal maliyeti konusunda bir öngörünüz mevcut mu? Bu insanların sosyal güvencesi, yaşam hakkı, asgari geçim hakkı, barınma, sağlık ve eğitim gibi en temel insan hakları ne olacak?

CEVAP:

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği ilk olarak 30.07.2004 tarih ve 25538 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ancak 01.01.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olmakla birlikte zaman içerisinde eksiklikleri de tamamlanmış ve güncel haliyle 24.08.2011 tarih ve 28035 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak son şeklini almıştır. Yönetmeliğe göre, ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması esas olup, bu Yönetmelikte tanımlanan toplama sistemi dışında bir yöntemle toplanması ve ayrılması yasaktır

Halen yürürlükte olan mezkur yönetmelikle ilgili alınan herhangi bir karar ve konuya ilişkin düzenleme bulunmamaktadır.

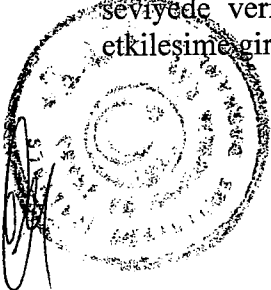
Diğer taraftan, çeşitli basın organlarında; sokak toplayıcılarına çeşitli miktarlarda ceza kesildiği ya da kesileceği haberleri gerçeği yansıtmamakta olup, bu güne kadar sokak toplayıcılarına bu yönde uygulanmış bir cezada bulunmamaktadır. Bakanlığımızca uygulanan idari işlemler sadece lisanssız çalışan iş yerleri ile usulsüz işlem gerçekleştiren firmalara uygulanan yaptırımlardan ibarettir.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu çerçevesinde TÜİK tarafından yayımlanan Resmi İstatistik Programı kapsamında Bakanlığımızca, ambalaj ve ambalaj atıklarına dair istatistikler, periyodik olarak yayımlanmakta olup, buna ilişkin veriler yıllar itibarıyla aşağıdaki tabloda aşağıda yer almaktadır.

Ambalaj Cinsi	Yıllar	Toplanan Atık Miktarı (ton)
KÂĞIT KARTON	2011	1.573.511
	2012	1.176.088
	2013	1.429.091

Kâğıt/karton ambalaj atıklarının toplama ayırma tesislerinden çıkış fiyatları ton başına ortalama 450 Türk Lirası civarında olduğu bilinmekte olup, bu rakam piyasaya şartlarına göre değişebilmektedir.

Bilindiği üzere, her bir atığın kendine özgü karakteristik yapısı vardır. Herhangi bir atıktan en üst seviyede verim almak için o atığın kendi grubu içerisinde, mümkün mertebe diğer atıklarla etkileşime girmeden ayrı toplanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, Bakanlığımız; gerek Avrupa Birliği müktesebatına uyum, gerekse de geri dönüşüm mekanizmasının her alanda tesis edilmesini sağlamak üzere, değerlendirebilir atıkların türleri özelinde, örneğin, ambalaj atıkları, piller, aküler, mutfak atıklarının kompostlaştırılması, park, bahçe atıklarının yönetimi ve diğer tehlikesiz atıkların yönetimlerine dair özel mevzuat düzenlemelerini yapmış ve uygulamaya koymuştur. Yapılan tüm düzenlemeler esnasında, sadece belirli paydaşlarla değil, sektörde faaliyet gösteren ilgili tüm paydaşlardan konuya dair görüş ve öneriler alınarak, gerekli değerlendirilmeler yapılmaktadır.

Bunların yanında, yukarıda belirtilen hususun bir devlet politikası haline getirilmesi anlamında ilgili tüm kurum/kuruluşların katkıları ile Geri Dönüşüm Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuş olup, bunun izlemesi ve değerlendirme süreci de Bakanlığımıza verilmiştir.

Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında; katı atıklar içinde önemli bir yer tutan ambalaj atıklarının oluşturduğu çevresel ve görsel kirliliğin önlenmesi, atıkların kaynağında asgari seviyeye indirgenmesi ve imkânlar dahilinde bunların yeniden ekonomik değer haline getirilerek ekonomik döngüye dahil edilmelerinin sağlanması için Bakanlığımızca gerekli hukuki ve teknik düzenlemeleri içeren mevzuat hazırlanmış olup, 2005 yılında Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Ayrıca, bu yönde geçimini sağlamaya çalışan insanlarımızın sayısı, sosyal güvence altına alınmaları, eğitilmeleri veya yaşantılarının iyileştirilmesine dair hususlar; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu ve Mahalli İdareler gibi konuyla ilgili kurum/kuruluşların sorumluluk ve görev alanı kapsamında bulunmaktadır.

